

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**СТРУКТУРНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:
ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ РЕГІОНУ:
колективна монографія**

ХЕРСОН - 2018

УДК 330.3-026.16

Структурна модернізація економіки: прогнозні сценарії та перспективи розвитку регіону: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2018. – 338 с. (___ друк. арк.)

Рецензенти:

Сментина Наталія Валентинівна - завідувач кафедру економіки, права та управління бізнесом Одеського національного економічного університету, доктор економічних наук, доцент;

Танклевська Наталя Станіславівна - завідувач кафедри економіки і фінансів Херсонського державного аграрного університету, доктор економічних наук, професор.

Ушкаренко Юлія Вікторівна - завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Херсонського державного університету, доктор економічних наук, професор.

ISBN

В колективній монографії авторами досліджено питання фінансування соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, діагностика поточного стану та напрямки розвитку виробництва в концепції економічного розвитку, моделювання управління інформаційним потенціалом складних економічних систем в умовах ризику, реалізаційна структура трансформації інноваційного потенціалу в ефективні управлінські рішення і результати.

Розглянуто елементи наукової новизни щодо стимулювання економічної активності регіону, підвищення ефективності підприємств на основі збалансованої системи показників і алгоритму управління самоуправлінським потенціалом співробітників, інтелектуалізацією управління і інноваційної політики нарощення потенціалу підприємств.

Концептуальні положення монографії можуть бути використані у навчальному процесі в рамках навчальних курсів для студентів, аспірантів та викладачів.

*Рекомендовано до видання рішенням Вченої Ради
Херсонського національного технічного університету
Міністерства освіти і науки України*

Протокол № 1 від 28 серпня 2018 р.

УДК 330.3-026.16

ISBN

© М.В.Шарко, 2018

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ, ІСНУЮЧІ ТА ПОТЕНЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ РЕГІОНУ.....	6
1.1 Актуальні проблеми розвитку агропромислового комплексу Херсонщини	6
1.2 Проблеми та перспективи розвитку суднобудування в Україні та Херсоні	14
1.3 Удосконалення транспортної системи м. Херсона як складової системи управління містом	20
1.4 Внутрішній водний транспорт України: проблеми і перспективи херсонської області	28
1.5 Сучасна парадигма розвитку підприємств молочної галузі.....	35
1.6 Формування і розвиток інфраструктури туризму – основа сталого розвитку туризму в регіоні	45
1.7 Стратегічне планування та організаційно-економічний механізм інвестиційної діяльності харчових підприємств.....	58
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ, СТРУКТУРА І ФУНКЦІЇ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	74
2.1 Концептуальні питання формування інноваційних систем регіону: сутність і особливості.....	74
2.2 Індикатори ефективності використання інноваційного потенціалу підприємств херсонської області.....	82
2.3 Тенденції інноваційного розвитку підприємств туристичної галузі Херсонської області в умовах нестабільного впливу зовнішнього середовища.....	93

2.4 Підвищення рівня конкурентоспроможності збалансованого регіонального розвитку економіки херсонської області.....	104
2.5 Формування сучасної парадигми управління територією в умовах інформатизації суспільства.....	125
РОЗДІЛ 3. ЗМІНА ПАРАДИГМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБАЛАНСОВАНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ.....	135
3.1 Глобальний вимір процесів децентралізації охорони довкілля і місцевого самоврядування: діалектика взаємозв'язків.....	135
3.2 Децентралізація державного управління і місцевого самоврядування: проблеми практичної реалізації.....	143
3.3 Джерела фінансування соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.....	150
3.4 Прогнозування діяльності фінансового посередника на фондовому ринку України.....	166
3.5 Правові засади формування та пріоритети розвитку людського капіталу Херсонської області.....	178
3.6 Позиціонування маркетингового потенціалу в системі управління підприємством.....	189
РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ.....	198
4.1 Впровадження елементів дуальної системи як напрям еволюції професійної освіти.....	198
4.2 Особливості процесу формування інтелектуального капіталу в херсонському регіоні.....	205
4.3 Шляхи подолання бідності в Україні.....	221
4.4 Інвестування у професійний розвиток персоналу як складова соціально-економічного розвитку регіону.....	228

4.5 Підвищення ефективності підприємства на основі збалансованої системи показників і алгоритму управління самоуправлінським потенціалом співробітників.....	241
РОЗДІЛ 5. СТРУКТУРНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ РЕГІОНУ.....	254
5.1 Модернізація національної економіки в контексті адаптації до мегатрендів світового розвитку.....	254
5.2 Міжнародне співробітництво як напрям інтеграції регіонів України: на прикладі Херсонської області.....	264
5.3 Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства.....	277
5.4 Організаційно-управлінські механізми стимулювання економічної активності підприємств регіону.....	285
5.5 Малий та середній бізнес як стимулятор економічної та ділової активності у Херсонській області.....	296
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	312

здоров'я; поліпшення освіти; поліпшення умов навколишнього середовища; скорочення соціально-економічної нерівності; антитерористична діяльність.

5.3 Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства

Експортний потенціал економіки загалом та зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) газотранспортного підприємства зокрема в теперішній час глобалізації та інтеграції вітчизняної економіки виступає важливим джерелом національного багатства, засобом сприяння економічному зростанню, інструментом активізації наявних та потенціальних конкурентних переваг. На міжнародній арені це можливо завдяки якісному використанню експортного потенціалу підприємств, особливо тих галузей, які є стратегічними.

Проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності газотранспортних підприємств розглянуто в роботах О.Амоші, Н.Василишина, Л.Гораль, О.Дзьоби, І.Запухляк, І.Перевозової та ін. Проте, незважаючи на значну кількість досліджень, узагальнення проблем ЗЕД найчастіше здійснено на макрорівні. На рівні підприємств дослідження мали певне спрямування, без комплексного підходу до визначення проблем та обґрунтування перспективних напрямів їх розв'язання.

Одним із головних суб'єктів ЗЕД є підприємство. Підприємство визначається як самостійний суб'єкт господарської діяльності, який виготовляє продукцію або надає послуги з метою задоволення потреб суспільства та одержання прибутку. Газотранспортне підприємство – це суб'єкт підприємницької діяльності, який забезпечує транспортування газу магістральними трубопроводами до газорозподільних мереж або безпосередньо до споживачів та отримало відповідну ліцензію Національної комісії регулювання електроенергетики.

Нами досліджено Публічне акціонерне товариство "Херсонгаз" – підприємство в системі газопостачання і газифікації НАК "Нафтогаз України". ПАТ "Херсонгаз" – підприємство, яке займається транспортуванням та газопостачанням, а також виконує комплекс робіт по

експлуатації систем газопостачання, проектуванню, будівництву і ремонту газових мереж у Херсонській області.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства базується на можливості отримання економічних вигод виходячи з переваг міжнародного поділу праці, міжнародних ділових відносин. Це пов'язано з тим, що виробництво певного товару, його збут або надання певного виду послуг в іншій країні має більше переваг ніж така діяльність всередині країни. Таким чином, ЗЕД здійснюється в тій країні і з тими партнерами, які є найвигіднішими.

До причин, що спонукають підприємство займатися ЗЕД діяльністю, відносяться:

- особливості розвитку внутрішнього ринку, за якого вигідніше вкладати капітал за кордоном. Це – насиченість ринку товарами; посилення тиску конкурентів; зростання залежності від посередницької торгівлі, особливо у питаннях якості, цін, капіталовіддачі та розширення виробництва; зростання зборів, пов'язаних із захистом навколишнього середовища; труднощі дотримання соціального законодавства;

- нестабільність політичного та економічного становища в країні: погіршення інвестиційного клімату, низькі темпи економічного зростання;

- недосконалість національної законодавчої бази, що регулює комерційну діяльність. Підприємницьке середовище у різних країнах суттєво різниться. Підприємці намагаються здійснювати свою діяльність у тих країнах, які характеризуються ліберальними податковими та митними режимами;

- нестабільність національної валюти, можливість отримання прибутку в твердій іноземній валюті і компенсація коливань валютного курсу шляхом організації часткового виробництва і збуту у відповідних країнах;

- конкуренція зі сторони іноземних компаній, що діють на внутрішньому ринку;

- можливість зниження ризику втрати доходу за рахунок зменшення залежності від внутрішнього ринку і "розсіювання" його шляхом завоювання іноземних ринків, в тому числі розв'язання проблеми залежності фірми від сезонних коливань попиту на внутрішньому ринку;

- пошук унікальних ресурсів, яких немає у власній країні;
- вигідне географічне положення. Метою перебування в якій-небудь країні підприємство може вибрати її економічно вигідне місце розташування (між континентами, між морями, на пересіканні великих транспортних магістралей);
- можливість отримання більшого прибутку від кращого використання виробничих потужностей. Так, розширення ринку дозволяє завантажити наявні або додатково створені потужності;
- отримання доступу до новітніх технологій, завдяки діяльності з іноземними партнерами;
- зростаючий попит потенційних зарубіжних клієнтів;
- можливість придбання на зарубіжних ринках більш дешевих ресурсів, диверсифікація джерел постачання, зниження загального ризику шляхом їх віднесення на більший обсяг продукції, частина з яких виготовляється на власних зарубіжних фірмах [107, с. 65].

У сучасних умовах суттєво змінюється роль та місце підприємства у ЗЕД країни. На це впливає як характер внутрішньої сфери діяльності підприємства так і зовнішнього середовища.

Внутрішня сфера діяльності українського підприємства визначається перехідним характером економіки країни. Вже створена визначена ринкова інфраструктура, сформовані основи нормативно-правового середовища та підприємницького клімату. Однак багато елементів ринку поки ще не можуть бути впроваджені через обставини техніко-економічного, валютно-фінансового, соціально-політичного характеру.

До факторів зовнішнього середовища, що впливають на розвиток ЗЕД українських підприємств, можна віднести такі як зміна впливу факторів часу та простору; розвиток інституційних механізмів: удосконалюється діяльність суспільних інститутів, інфраструктура бізнесу; зміна конкуренції в світовому господарстві; недостатні ресурсні можливості більшості українських підприємств для широкої діяльності на зовнішніх ринках; недостатні знання світової практики та відносно відставання у ефективному використанні ринкових механізмів у ЗЕД; високий рівень агресивності західних фірм як на світовому так і на внутрішньому ринку України.

Для українських підприємств створені певні умови для здійснення ЗЕД: їх організація має повідомний, а не дозвільний характер; вони самостійно визначають свій організаційно-правовий статус, форми та методи ЗЕД, а також формують підприємницьку стратегію, товарну, фінансову, цінову та іншу політику. Це дає підприємствам можливість комплексно та ефективно використовувати свої переваги та регіону, в якому воно розташоване, а також зовнішні фактори у вигляді інвестицій, нових технологій тощо; оперативно та з більшою віддачею вирішувати виробничо-економічні, науково-технічні та соціальні питання; одержувати додаткові переваги від самостійної ЗЕД.

В той же час існує низка обставин, які негативно впливають на характер та ефективність функціонування підприємства: підприємство ще дуже обмежене у своїх ринкових можливостях як всередині країни, так і за кордоном; державна підтримка підприємства деякою мірою носить декларативний характер; різні елементи ринкової економіки України розвиваються та формуються різними темпами та неадекватно світовим процесам; нормативно-правове регулювання діяльності підприємства, як правило, розвивається випереджаючими темпами порівняно з іншими елементами ринкової інфраструктури; використання підприємцями недозволених методів конкуренції, неправових дій; зростання ризику банкрутства, оскільки підприємство самостійно формує політику збутову, матеріально-технічного забезпечення, валютно-фінансову, цінову та товарну.

Крім того, існує багато обставин, які заважають успішній діяльності підприємств у зарубіжних країнах і негативно впливають на її результати.

Основні з них:

1. Воєнні конфлікти, стихійні лиха, політичні реформи, економічні блокади, страйки тощо;

2. Відсутність збалансованого механізму державного регулювання та гнучкого управління в умовах кон'юнктури внутрішнього та світового ринків, яка постійно змінюється. Це обумовлено недосконалістю законодавчої бази регулювання ЗЕД, системи кредитування та страхування промислового експорту, митно-тарифного та нетарифного регулювання, недоліками системи банківського обслуговування, слабким

розвитком транспортної інфраструктури, що повинна забезпечувати потреби експортно-імпортних перевезень.

3. Недостатність договірно-правового механізму торговельно-економічних відносин із зарубіжними країнами, співробітництва з міжнародними економічними організаціями та з промислово розвинутими країнами.

4. Технічна відсталість виробництва, низька якість продукції, застаріла система організації управління виробництвом, слабкий розвиток виробничо-коопераційних зв'язків, недостатній рівень економічних норм продукції, яка постачається на експорт тощо.

5. Не завжди українські підприємці дотримуються міжнародних домовленостей, правил та норм торгівлі, враховують інтереси партнерів та особливості зарубіжного законодавства.

6. Економічні обмеження та заборони з боку інших країн, що обумовлено конкуренцією (дискримінаційні тарифи, квоти, санкції).

7. Українські підприємці на зарубіжних ринках можуть стикатися із неформальними обмеженнями: багатоступінчатість процедури одержання дозволу на інвестиційну діяльність; можуть висуватися умови щодо прийняття у частку місцевих підприємців, використання місцевих ресурсів, розвиток постачання на експорт тощо; створення бюрократичних перешкод у діяльності українських компаній, одержанні кредитів, державних замовлень тощо.

8. Недостатнє володіння українськими підприємцями інформацією щодо економічних, організаційно-правових умов роботи на зарубіжних ринках [107, с. 65].

З метою усунення обмежень, що стримують розвиток ЗЕД, до окремих підприємств-резидентів України застосовується режим сприяння ЗЕД. Він передбачає, що під час провадження українськими підприємствами зовнішньоекономічних операцій до них не застосовуються при митному оформленні товарів і транспортних засобів заходи нетарифного регулювання та інші обмеження, а також встановлюється спрощений порядок застосування процедур митного оформлення. Для застосування режиму сприяння ЗЕД підприємства повинні відповідати таким критеріям оцінки:

- бути зареєстрованими в Україні резидентами – платниками податків (податку на додану вартість, податку на прибуток, акцизного збору);
- здійснювати ЗЕД протягом принаймні двох років, що передують моменту здійснення оцінки підприємства;
- бути прибутковими протягом двох років, що передують моменту здійснення оцінки підприємства;
- не мати простроченої заборгованості за зовнішньоекономічними операціями протягом двох років, що передують моменту здійснення оцінки підприємства;
- не мати заборгованості з податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів протягом двох років, що передують моменту здійснення оцінки підприємства;
- не мати порушень митного, податкового, у тому числі й валютного законодавства протягом двох років, що передують моменту здійснення оцінки підприємства;
- до підприємства не застосовувалися спеціальні санкції протягом двох років, що передують моменту здійснення оцінки підприємства [107, с. 65].

Все це дозволяє зробити висновок, що проблема формування комплексного підходу до формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства залишилася науково не вирішеною.

У літературі зустрічається кілька десятків визначень поняття "системи". Найбільш прикладним і в той же час досить простим і загальним є визначення системи як сукупності елементів, певним чином пов'язаних і взаємодіючих між собою для виконання заданих цільових функцій. Тут поняття цільової функції поєднується з поняттям призначення [106, с. 11]. Отже, в основу поняття "системи" закладена визначена єдність, що полягає у наявності зв'язків між об'єднаними в цю систему елементами.

Основою для формування ефективної системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства має бути усвідомлення наступних ринкових процесів:

- а) забезпечення якості продукції й ефективність забезпечення

вітчизняних підприємств повинно відповідати міжнародним стандартам й загальноприйнятій міжнародній практиці;

б) для забезпечення ефективної роботи підприємству необхідно займатися зовнішньоекономічною діяльністю на регулярній основі для того, щоб не втрачати вже досягнутих успіхів у цій діяльності та високої якості продукції на рівні світових стандартів;

в) зовнішньоекономічна діяльність вимагає від керівників підприємств концентрувати свої ресурси, ставити конкретні й практично досяжні цілі (досягнення певної якості продукції, захоплення певної частки світового ринку, співробітництво з конкретними закордонними партнерами тощо);

г) у порівнянні з роботою на внутрішньому ринку зовнішньоекономічна діяльність вимагає більших організаційно-комерційних витрат, але й приносить більше доходів, вигоди та валютної виручки [140, с. 8].

Система забезпечення зовнішньоекономічної діяльності є підсистемою підприємства, яка відповідає за всі забезпечувальні процеси, направлені на організацію діяльності на міжнародних ринках. Тому систему забезпечення зовнішньоекономічної діяльності розглядаємо як сукупність взаємопов'язаних, взаємообумовлених і взаємодіючих між собою елементів та їх зв'язків, які спрямовані на створення необхідних умов для організації діяльності підприємства на зовнішніх ринках та вирішення пов'язаних з цим завдань [223, с. 112].

Традиційними методами забезпечення, які зараз використовуються українськими підприємствами, не завжди можна досягнути ефективного взаємозв'язку між окремими процесами у зовнішньоекономічній діяльності та врахувати важливість комплексного характеру їх впливу. Тому виникає необхідність у розробці та конкретизації системи організаційно-економічного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності для вітчизняних підприємств, використання якої допоможе реалізувати поставлені цілі на міжнародних ринках.

Формування системи забезпечення ЗЕД підприємства, з нашої точки зору, має здійснюватися у такій послідовності:

1) визначення цілі функціонування системи та завдань, які необхідно

виконати для досягнення наміченого;

2) виділення функціональних підсистем, необхідних для реалізації процесів забезпечення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства;

3) визначення завдань кожної з виділених підсистем;

4) розробка системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства шляхом об'єднання всіх функціональних підсистем в єдине ціле.

Структуру організаційно-економічного забезпечення ЗЕД газотранспортного підприємства можна представити такими підсистемами: нормативно-правове, інфраструктурне, інноваційне, інвестиційне, фінансове та інформаційне забезпечення. Слід відразу зазначити, що є такі підсистеми, в даному випадку мова йде про нормативно-правове та інфраструктурне забезпечення, на реалізацію завдань яких підприємство практично не має впливу, їхня дія залежить від зовнішніх по відношенню до підприємства факторів та суб'єктів. Однак кожна з виділених підсистем, виконуючи поставлені перед нею завдання, сприяє зміцненню позицій підприємства на зовнішніх ринках, більшій адаптивності до умов оточуючого середовища, ефективному використанню конкурентних переваг та реалізації цілей підприємства на міжнародних ринках.

Необхідно зауважити, що, в першу чергу, досліджувана система характеризується сукупністю її складових елементів та тим безпосереднім впливом, який вони здійснюють на об'єкт забезпечення. Саме факт впливу в цьому випадку на зовнішньоекономічну діяльність підприємства вказує на взаємозв'язок і цілісність підсистем організаційно-економічного забезпечення ЗЕД підприємства.

Таким чином в якості системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства пропонуємо розглядати комплексну взаємодію підсистем (елементів) організаційного та економічного впливу на зовнішньоекономічну діяльність підприємства, яка реалізується через виконання завдань кожної з цих підсистем, а також через наявні відносини і зв'язки між ними, підпорядкована конкретним цілям та завданням, і яка характеризується єдиною метою – забезпечення ефективної зовнішньоекономічної діяльності, збільшення її обсягів і

підвищення прибутку підприємства від ЗЕД.

Процес забезпечення ЗЕД газотранспортного підприємства є цілеспрямованою, скоординованою діяльністю щодо впровадження системних заходів, які передбачають створення організаційних, фінансово-економічних, науково-технічних і соціальних засад, а також відповідних напрямів їхньої реалізації завдяки залученню організаційних, фінансових, матеріально-технічних, інформаційних та інтелектуальних ресурсів для підтримки й стимулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності газотранспортних підприємств.

5.4 Організаційно-управлінські механізми стимулювання економічної активності підприємств регіону

Поряд з трудовою, виробничою, економічною чи екологічною, в економічній теорії визначають категорію активність підприємства, яка може проявлятися в зазначених або інших видах діяльності. Діяльність як поняття є динамічною характеристикою та процесом перетворення вхідних ресурсів у вихідні, які повинні задовольняти суспільні потреби й забезпечувати підприємство необхідним кінцевим результатом та відповідним інструментарієм його оцінки.

Економічна активність підприємства за визначенням професора Турило А.М. є економічною категорією, яка характеризує його економічну діяльність, проявляється безпосередньо через зміну її інтенсивності у часі і є наслідком дії сукупності суб'єктивно – об'єктивних чинників розвитку [225]. Д.О. Мардар її смислове значення бачить в поліпшенні економічної діяльності з формування сприятливої кон'юнктури [136, с. 254]. Більшість авторських думок збігаються в тому, що в основі економічної активності підприємства покладені його показники ділової і ринкової активності [5,87,119,214].

Ділова активність характеризує інтенсивність внутрішніх змін у часі. В свою чергу, ринкова активність характеризує економічну діяльність підприємства з позиції його взаємодії із зовнішнім середовищем. Тому висновком може бути наступне: економічна активність підприємств в регіоні відображає загальне поліпшення їх економічної діяльності з

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЕЖРЕЛ

1	Антонюк В.П. Формування та використання людського капіталу в Україні: соціально-економічна оцінка та забезпечення розвитку [Текст] / В.П. Антонюк / НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2007. – 348 с.
2	Антонюк К. Суднобудування України: як залишитися на плаву. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.censor.net.ua .
3	Антощишина Н.І. Інтеграційні процеси транспортної системи України в ЄС / Н.І. Антощишина // Ефективна економіка. – 2013. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2423 .
4	Бавико О.Є. Формування стратегії постіндустріального розвитку регіонального економічного простору О.Є.Бавико // Ефективна економіка. – 2012. – № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www/economy.nauka.com.ua .
5	Багацька К.В. Особливості аналізу ринкової активності підприємств корпоративного сектору економіки / К.В. Багацька // Економіка: реалії часу і перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 лютого 2014 р. – О.: ОНПУ, 2014. – Т. 1. – С. 42–43.
6	Базилевич В.Д. Цінні папери: Підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун. - Київ: Знання, 2011. - 1094 с.
7	Баришнікова В.В. Современный порт в логистической цепочке доставки грузов//Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – Одеса: ОНМУ, 2009. - Вип.4(8) – С.15-26.
8	Белая И.П. Концептуальная модель организационно-экономического механизма управления гибкостью производственных систем / И.П. Белая, П.В. Егоров // Вісник Донецького університету. – Сер. В: Економіка і право. – Донецьк : Вид-во ДонУ, 2004. – № 2. – С. 7-16.
9	Берданова О. Стратегічне планування місцевого розвитку : практ. посіб. / О. Берданова, В. Вакуленко Швейцар.-укр. проект "Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. К. : София-А, 2012. 88 с.

137	Маренич Т.Г. Трансформаційна динаміка та механізми економічного регулювання : монографія / Т.Г. Маренич. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2005. – 256 с.
138	Маркетинговые исследования на предприятии черной металлургии. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lektsii.net/1-9811.html .
139	Маршалова А.С. Методологические проблемы формирования новой системы регионального управления / А.С. Маршалова, А.С. Новоселов // Регион: экономика и социология. – 2012. – С. 40-58.
140	Машталір Я.П. Механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю машинобудівного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами (машинобудування)” / Я.П. Машталір. – Хмельницький, 2009. – 23 с.
141	Методика формування спроможних територіальних громад / Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0% .
142	Методические указания по анализу бедности и социальных последствий / Всемирный банк; Группа стратегии сокращения бедности и Департамент социального развития. – Вашингтон, 2003. – 114 с.
143	Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогностичних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади: затверджено наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.03.2016 року № 75. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zoda.gov.ua/news/34415 .
144	Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогностичних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади: затверджено наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.03.2016 року № 75.
145	Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://surdp.eu/methodology-of-stratigic-peanning-for-gromads .

146	Мировая экономика / [Клочков В.В., Павлова И.П., Ефимов В.Г. и др.]; Под ред. И.П.Николаевой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2005. – 509 с.
147	Михальченко М. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы. – К., 2001. – С. 39.
148	Михальченко М.І., Горелов М.Є., Дергачов О.П. Політичні зміни в Україні в контексті трансфор-маційної і модернізаційної парадигм: порівняльний аналіз // Сучасна українська політика: Аналітичні доповіді Ін-ту політич. і етнонац. дослід. ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2008. – С. 7-88.
149	Міжнародне співробітництво міста Херсона у 2017 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.city.kherson.ua/articles/mizhnarodne-spivrobitnictv .
150	Міжнародні відносини та євроатлантична інтеграція України. Підручник / В.І. Абрамов, Л.С. Голопатюк та ін.. – К.: Освіта України, 2005. – 404 с.
151	Міністерство економічного розвитку і торгівлі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cosme.me.gov.ua .
152	Міністерство інфраструктури України - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://mtu.gov.ua/content/infrastructure-proekti-v-galuzi-vodnogo-transportu.html#khersonport .
153	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua .
154	Можейко М.А. Модернизация // Новейший философский словарь: 3-е изд., исправл. – Минск, 2003.
155	Момчева А.М. Інвестиції в персонал як чинник підвищення ефективності діяльності організації [Текст] / Ефективна економіка. Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2400 .
156	Моніторинг децентралізації станом на 10 листопада 2017 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/monitoring2017_11_ua#main-info .
157	Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова, О.М. Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.
158	Мохненко А.С. Особливості реалізації організаційно-економічних змін на вітчизняних підприємствах / А.С. Мохненко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія "Економічні науки". – Чернігів, 2014. – № 3(75). – С. 9-14.

159	Надтока Т.Б. «Золотое правило экономики предприятия» как индикатор экономической активности предприятия / Т.Б. Надтока, О.Г. Виноградов // Электронный архив ДонНТУ м. Покровськ / Архив публикаций. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ea.donntu.edu.ua:8080/handle/123456789/13632 .
160	Наказ про заходи щодо реорганізації державних підприємств морського транспорту, і створення державного підприємства «Адміністрація морських портів України» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://old.mtu.gov.ua/uk/mtzu_decrees/32829.html .
161	Національні рахунки України за 2016 рік. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 155 с.
162	Никифоров А.Є. Інноваційна діяльність: теорія і практика державного управління: монографія / А.Є. Никифоров. – К.: КНЕУ, 2010. – 420 с.
163	Німецько-український фонд. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://guf.gov.ua/uk/news?page=4 .
164	Обласна програма розвитку туризму і курортів на 2011-2015 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oblrada.ks.ua/ .
165	Олійник Н.М. Оцінка інвестиційної складової економічної безпеки Херсонського регіону з метою залучення міжнародних проектів [Текст] / Н. М. Олійник, Л. О. Корчевська, С. М. Макаренко // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький. - № 1 (244). - 2017. - С. 130-134.
166	Опыт российских модернизаций. XVIII-XX века. – М., 2000. – С.53.
167	Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс // Его же. Эстетика. Философия культуры. – М., 1991. – С. 309-350.
168	Офіційний сайт Міністерства фінансів України: показники виконання державного бюджету України за 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=77643 .
169	Паламарчук О.М. Сутність та формування організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства [Електронний ресурс] / О.М. Паламарчук // Економічний вісник університету – 2011. – Вип. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Palamarchuk.pdf .

СПИСОК ВИКОНАВЦІВ

Науковий доробок авторів колективної монографії щодо формування теоретичних, методологічних, методичних і прикладних засад щодо структурної модернізації економіки, створення прогностичних сценаріїв та дослідження перспектив розвитку Херсонського регіону:

д.е.н., професор Коваленко М.А. – розділ 3, п. 3.2, п. 3.3 – 0, 52 д.а.

д.е.н., доцент Лепьохіна О.В. – розділ 2, п. 2.2 – 0,48 д.а.

д.н. держ. упр., професор Любчук О.К. – розділ 4, п. 4.4. – 0,23 д.а.

д.е.н., професор Мохненко А.С. – розділ 5, п. 5.3 – 0,41 д.а.

д.е.н., професор Соловійов І.О. – розділ 5, п. 5.5 – 0,78 д.а.

д.е.н., професор Шарко М.В. – розділ 2, п. 2.1 – 0,33 д.а.

к.е.н., доцент Адвокатова Н.О. – розділ 4, п. 4.2 – 0,60 д.а.

к.е.н., доцент Боярчук А. І. – розділ 5, п. 5.2 – 0,67 д.а.

к.е.н., доцент Буренко Ю.О. – розділ 2, п.2.4 – 0,88 д.а.

к.е.н., доцент Гусаріна Н.В. – розділ 1, п. 1.2 – 0,34 д.а.

к.е.н., доцент Зайцева О.І. – розділ 5, п. 5.1., 0, 22 д.а.

к.е.н., доцент Карлюка Д.О. – розділ 1, п 1.3 - 0,33 д.а.

к.т.н., доцент Карамушка М.В. – розділ 1, п. 1.6 – 0, 56 д.а.

к.е.н., доцент Коверга А.В. – розділ 1, п. 1.7 – 0,63 д.а.

к.е.н., доцент Макаренко С.М. – розділ 4, п. 4.4. – 0,23 д.а.

к.е.н., доцент Мацієвич Т.О. – розділ 3, п. 3.1 – 0.43 д.а.

к.е.н., доцент Михайленко Н.О. – розділ 4, п. 4.3 – 0,31 д.а.

к.т.н., доцент Олійник Н.М. – розділ 4, п. 4.4 – 0,23 д.а.

к.е.н., доцент Поліщук І.І. – розділ 3, п. 3.6 – 0,43 д.а.

к.т.н., доцент Райко Г.О. – розділ 2, п. 2.5 – 0,34 д.а.

к.е.н., доцент Сисоєнко І.А. – розділ 3, п. 3.4 – 0,54 д.а.

к.е.н., доцент Тарасюк А.В. – розділ 1, п.1.1 – 0,44 д.а.

к.е.н., доцент Швороб Г.М. – розділ 3, п 3.2, п. 3.3 – 0,52 д.а.

к.е.н., доцент Шукліна В.В. – розділ 5, п. 5.4 – 0,52 д.а.

к.і.н., доцент Ярченко Ю.В. – розділ 4, п. 4.5 – 0,23 д.а.

директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади,

**СТРУКТУРНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:
ПРОГНОЗОВАНІ СЦЕНАРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ РЕГІОНУ: КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ**

Відповідальний за випуск: *О.В. Шарко*

Художнє оформлення обкладинки: *С.Б. Трибулкіна*

Комп'ютерна верстка: *Н.В. Петрушенко*